

สี่แยกอินโดจีน: กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม กับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก*

Intersection Indochina: Social Mechanic Drive Nets and Process with
an Area Development in Phitsanulok Province

พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง)

Phrakrurattanasutaphorn (Teeradet Photong)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand.

Corresponding Author's Email: tandej@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน 2) เพื่อศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน 3) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน และ 4) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน ภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐ และตัวแทนภาคเอกชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 37 ราย เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล และการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า 1) การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน เริ่มจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2540 เป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor 2) กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ คือ นโยบายของรัฐบาลเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหา 3) ภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน เป็นตัวกลางที่ต้องประสาน และเชื่อมต่อความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยต้องอาศัยปัจจัยทั้งทางด้านทุนทางสังคม องค์กรชุมชน และเครือข่ายทางสังคม 4) การสร้างจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า คือ ประชาชนชาวพิษณุโลกต้องได้รับประโยชน์มากที่สุด และต้องได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียจากโครงการให้น้อยที่สุด

คำสำคัญ: สี่แยกอินโดจีน; กลไกการขับเคลื่อน; เครือข่ายทางสังคม

*Received April 23, 2020; Revised June 30, 2020; Accepted April 7, 2021

Abstract

The objective of this research paper is 1) to study development history. And the process of driving social networks in the development of Indochina intersection. 2) To study mechanisms Government process in spatial management according to strategy Indochina intersection 3) to study the composition Strategy formulation Strategic analysis And the development trend of Indochina intersection, and 4) to analyze the relationships of social networks, policies and the impact of development. And propose a spatial development strategy for Indochina intersection. The sample population in this research is 37 personnel with expertise and experience regarding government mechanisms in spatial management according to the strategy of Indochina intersection, public sector, government representatives and private sector representatives in Phitsanulok province, collected quality data by interviewing method. Semi-structure with main giver and organizing specific group discussions.

The results of the study are as follows: 1) Development of Indochina intersection Beginning from the Cabinet resolution on 29 July 1997. It's an area of development into a separate intersection over the East-West and North-South Corridor. 2) The government process mechanism for spatial management in accordance with strategy is government policy as a tool in Direction Development guidelines Problem solving 3) The government is an important mechanism for driving the spatial development of Indochina intersection. Is an intermediary that must be coordinated and connect relations between the public, private and public sectors. Which requires factors in both social capital, community organization and social networks. 4) Creating Phitsanulok Province as a center for linking trade and economic relations is that the people of Phitsanulok must receive the most benefit. And must receive the least negative effects from the project.

Keywords: Indochina intersection; Driven mechanism; Social network

บทนำ

นับตั้งแต่รัฐบาลช่วง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เห็นชอบการพัฒนายุทธศาสตร์พัฒนาสี่แยกอินโดจีน ในกรอบประเทศ อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง แนวระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวระเบียบเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ด้วยความหวังจะให้ยุทธศาสตร์พัฒนาสี่แยกอินโดจีน เป็นยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาภาคเหนือตอนล่างทั้ง 9 จังหวัด ซึ่งมีความสำคัญอันเป็นภูมิภาคหัวใจของประเทศที่จะเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์ และโซ่อุปทานกับอย่างกึ่ง ด้านตะวันตกกับตานัง ด้านตะวันออกกับคุนหมิง ด้านเหนือ มาเลเซีย – สิงคโปร์ – กัมพูชา ด้านใต้แต่สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศก็ตกต่ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2543 ทำให้เป้าหมาย

ที่จะพัฒนาตามยุทธศาสตร์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด (Thiwaphan, 2018) อย่างไรก็ตามสถาบันพัฒนา
 สี่แยกอินโดจีนไม่ได้แสดงความย่อท้อแต่ตรงกันข้ามกลับพยายามเสนอความคิดเชิงยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาล
 รัฐบาลแล้วรัฐบาลเล่าให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างเป็นอันเป็นหัวใจของประเทศ
 อย่างแท้จริง การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง ประกอบกับการขาดวิสัยทัศน์ความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ
 อย่างชัดเจน สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนไม่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง
 พอที่จะร่วมกับประเทศอาเซียนอื่นๆ จนเป็นที่เกรงใจของมหาอำนาจต่างๆ ได้สถาบันพัฒนาสถาบันสี่แยกอิน
 โดจีนดำเนินนโยบายเชิงรุก ได้ศึกษาเรียนรู้ประเทศต่างๆ ในอาเซียน รวมถึงประเทศอาเซียน บวก 3 และ บวก
 6 ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ที่สำคัญของประเทศไทยที่จะพัฒนาตนเองให้ยืนหยัดอย่างมีศักดิ์ศรีละมั่งคั่ง เช่น
 ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อิสราเอล ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นประเทศเล็กๆ อย่างประเทศสิงคโปร์มีประชากร
 ประมาณ 5 ล้านคน แต่ก็พัฒนาประเทศด้วยการศึกษา การเรียนรู้ อย่างจริงจัง และรัฐบาลที่ซื่อสัตย์นำ
 ประชากรทั้งชาติต่อสู้กับอุปสรรคนานับประการอย่างกล้าหาญและเสียสละ ประเทศไทยเรามีประชากรถึง 60
 ล้านเศษ มีผู้เฉลียวฉลาดจำนวนมากมหาศาลมีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งถ้าเราลดความ
 ขัดแย้งลดคอร์รัปชันสร้างการเมืองให้มั่นคงลดปัญหาด้านสังคมอื่นๆ ให้น้อยลงการที่ประเทศเราจะกับมายืน
 หยัดเป็นผู้นำอาเซียนคงไม่เลือนลางขอแค่ให้ประชาชนคนไทยสู้จริงๆ ด้วยเลือดเนื้อและวิญญาณ ปัจจุบันหลาย
 ฝ่ายไม่ได้มองเห็นความสำคัญจนระดับจะขับเคลื่อนให้เป็นศูนย์โลจิสติกส์และโซ่อุปทานของอาเซียน สถาบัน
 พัฒนาสี่แยกอินโดจีน มีวิสัยทัศน์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น มิฉะนั้นประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางไม่ได้บางจุด
 นั้นจะเป็นจุดรวมสินค้าและกระจายอำนาจสินค้าไม่เพียงแต่อาเซียน แต่จะมีผลต่อทั้งโลกด้วยจึงจำเป็นต้อง
 เพิ่มความสำคัญในการสร้างความมั่นคงเสถียรภาพทั้ง ๓ เสาในภูมิภาคนี้ด้วย (Pinprateep, 1997)

จากที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง ประกอบกับการขาด
 วิสัยทัศน์ความมั่นคงและการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนไม่สามารถขับเคลื่อน
 ยุทธศาสตร์นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็งพอที่จะร่วมกับประเทศอาเซียนอื่นๆ ซึ่งภาครัฐ ภาคเอกชน และ
 ภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับสี่แยกอินโดจีน สร้างเป็นศูนย์โลจิสติกส์ในภูมิภาค
 ภาคเหนือตอนล่าง และโซ่อุปทานของอาเซียน โดยการเน้นกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการ
 พัฒนาสี่แยกอินโดจีน เพื่อผลประโยชน์ของประเทศไทยโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอิน
 โดจีน
2. เพื่อศึกษาทั่วโลก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่
 แยกอินโดจีน
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และ
 เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

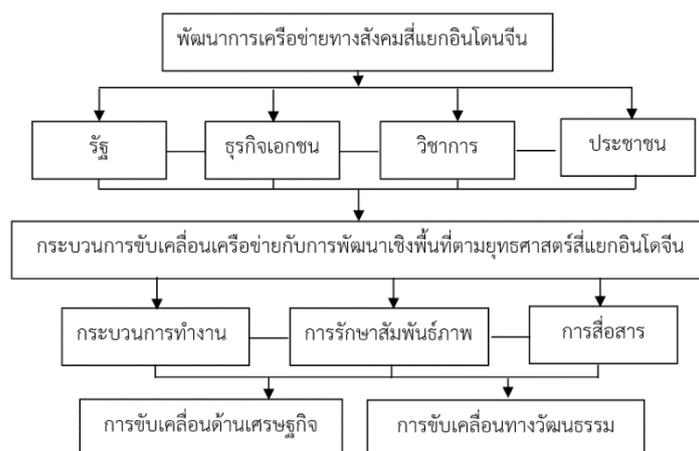

วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และด้วยวิธีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนกลุ่มบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน ภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐ และตัวแทนภาคเอกชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 37 ราย ประเด็นข้อคำถามมีลักษณะแบบปลายเปิด (Open end) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสร้างเป็นแนวคำถามที่มีความครอบคลุมตามกรอบแนวคิด และขอบเขตของการศึกษาวิจัยเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีการเรียงลำดับคำถาม ซึ่งเนื้อหาของคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของการสนทนากลุ่ม โดยอาศัยการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจงาน และผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการจดบันทึก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์แบบสรุปอุปนัย (Analytic Induction) และเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

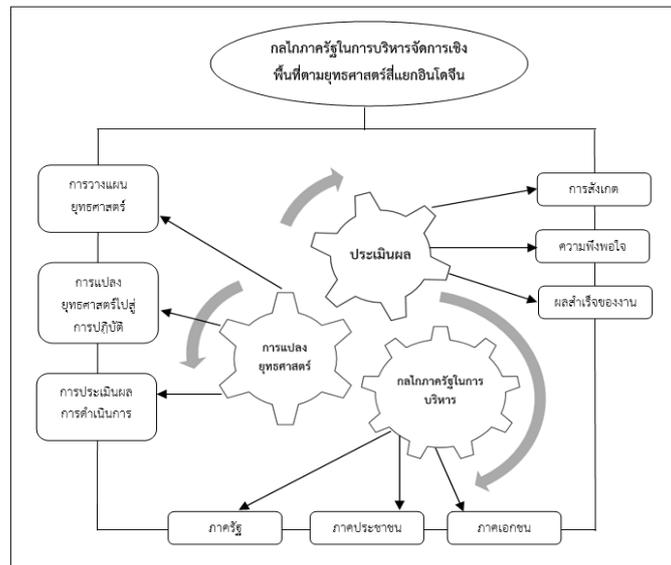
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่า สี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2540 ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre เครือข่ายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนมีภาคีคือภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนซึ่งภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

จากแผนภาพที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาเชิงพื้นที่ตาม ยุทธศาสตร์สี่ พบว่า การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ต้องอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายในการรองรับการ เปลี่ยนแปลงทางด้านการขนส่งระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นตัวกลางที่ต้องประสาน และเชื่อมต่อความสัมพันธ์ทั้ง ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ในการก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน โดย ต้องอาศัยปัจจัยทั้งทางด้านเครือข่ายทางสังคม ทุนทางสังคม และ ชุมชน เพื่อลดความขัดแย้ง และป้องกัน ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการสร้างเกาะป้องกันที่เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยก อินโดจีน พบว่า จากการวิจัยในครั้งนี้ จะแสดงให้เห็นเป็นต้นแบบ (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน 3 ประเด็น คือ 1) กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน 2) การ แปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ และ 3) ประเมินผลการดำเนินงานในการ บริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนี้ ได้ตั้งแผนภาพที่ 2 ดังนี้

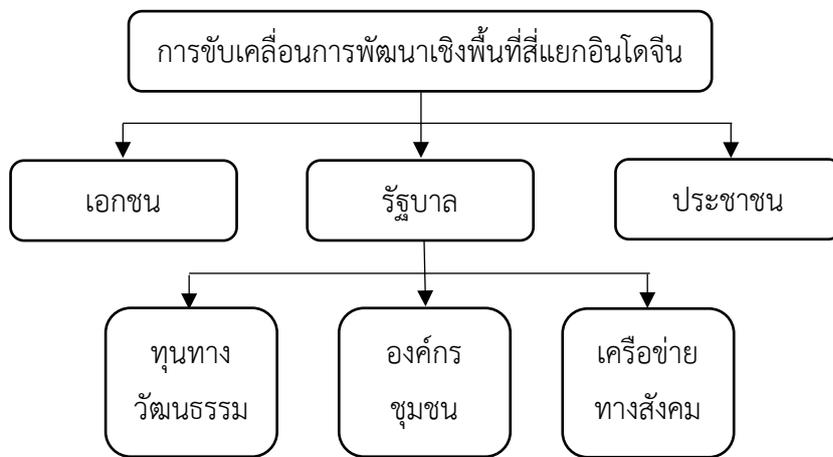
แผนภาพที่ 2 กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

จากแผนภาพที่ 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อธิบายได้ 3 ประเด็น ดังนี้ กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการ พัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน เป็นการบริหารจัดการของภาครัฐอย่างมีระบบ ที่ต้องอาศัย วิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กรเป็นส่วนประกอบและอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอนเนื่องจากการจัดการเป็นการ บริหารองค์กรรวมผู้นำที่มีความสามารถจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับ องค์กรและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ล้มเหลว เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีจะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ ที่ โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ด้วยการร่วมมือจะทุกภาคส่วนอันได้แก่ (๑) ภาครัฐ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (๒) ภาคประชาชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกลง

การเป็นเจ้าของ และเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้น จะทำให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน และ (๓) ภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมบทบาทเป็นพลังขับเคลื่อนของเศรษฐกิจภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจของประเทศ สถานประกอบการต้องกำหนดความได้เปรียบในการแข่งขัน จุดแข็ง และจุดอ่อนของตน เน้นลงทุนในด้าน ธุรกิจหลัก มุ่งพัฒนา เปลี่ยนแปลง และสังคมไทยให้เจริญขึ้นทั้งด้านวัตถุ จิตใจ และคุณธรรม ร่วมคิดวาง วิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศที่จะมุ่งไป โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมโลกปัจจุบันและ แนวโน้มในอนาคต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้ม การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่า การร่วมมือกันทั้ง 3 ภาคส่วน ซึ่งมีแนวทางการสร้างความร่วมมือของภาค ประชาชนกับภาครัฐและเอกชน ดังแผนภาพที่ 3

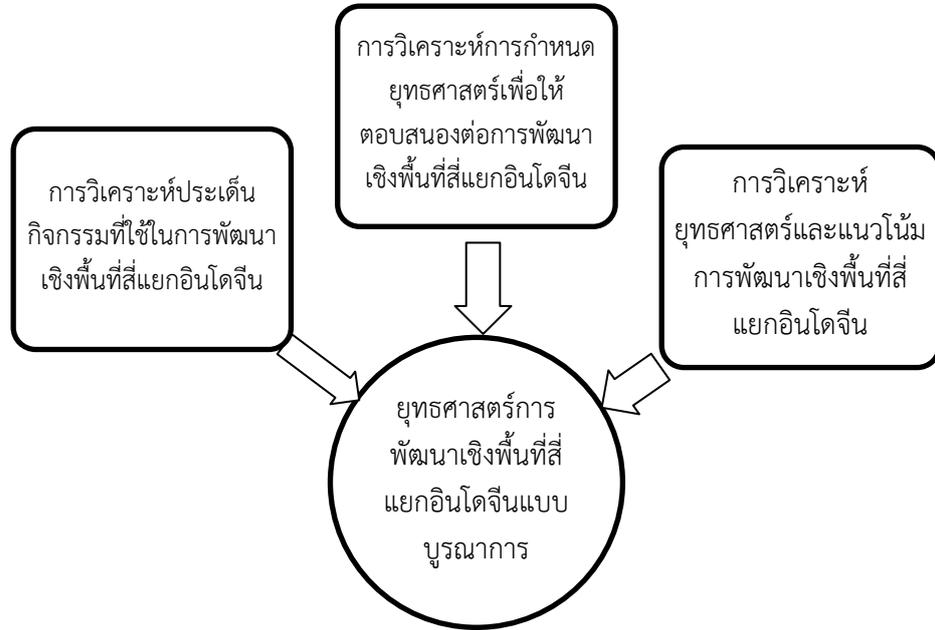

แผนภาพที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และ องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

จากแผนภาพที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กร ชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโด จีน ภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน นอกจากการจัดงบประมาณเพื่อ สร้างสาธารณูปโภคให้แก่จังหวัดพิษณุโลกในการรองรับการเปลี่ยนทางด้านการขนส่งระดับภูมิภาคแล้วนั้น ยัง เป็นตัวกลางที่ต้องประสาน และเชื่อมต่อความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในก้าวผ่านการ เปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน โดยต้องอาศัยปัจจัยทั้งทางด้านทุนทางสังคม องค์กรชุมชน และเครือข่ายทาง สังคม ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่ แยกอินโดจีน จึงเป็นการสร้างเกาะป้องกันที่เข้มแข็ง คือ ให้การศึกษา ปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกรักบ้าน เกิด อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมที่ได้มีการส่งต่อ และสืบสานกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการ พัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบและการ กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนแบบบูรณาการ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ และแสดงให้เห็นเป็นแบบ (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน 3

ประเด็น 1) ผลการวิเคราะห์ประเด็นกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน 2) ผลการวิเคราะห์การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน 3) ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และแนวโน้มการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน ซึ่งทั้ง ๓ ประเด็นนี้ ได้ตั้งแผนภาพ 4 ดังนี้

แผนภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน

จากแผนภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนต้องมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ Logistics เป็นไปในลักษณะการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องเป็นแบบบูรณาการเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ มีลักษณะองค์รวมในการจัดการวัตถุดิบ และสินค้า ต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงระบบในการสอดประสานกัน โดยอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ส่งต่อกันอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ จะต้องมีการจัดการให้ทุกกระบวนการมีความเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และต้องเป็นแบบเชิงระบบ บนฐานการบูรณาการเศรษฐกิจสร้างสรรค์และสังคมมั่นคง ขับเคลื่อนการพัฒนาโดยอาศัยทุนทางธรรมชาติ เศรษฐกิจฐานชีวภาพ และมรดกทางวัฒนธรรม สร้างเสริมการเติบโตและความสามารถในการแข่งขันด้วยการส่งเสริมความหลากหลายภาคบริการ ยกกระดับคุณภาพชีวิต สร้างสภาพแวดล้อม สังคม เมือง และชุมชนที่เอื้อต่อวิถีความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด เป็นการกำหนดภาพรวม ทิศทางแนวทางการทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล

อภิปรายผลการวิจัย

ประวัติสี่แยกอินโดจีนและพัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่าสี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2540 ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและ

กลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง ด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของ ภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลกเมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok: Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัด และเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้ พัฒนาจากทุกภาคส่วนร่วมกัน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนภาควิชาการและภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันพัฒนา ศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องสามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ได้อย่าง เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Phra Ratchaworamuni (Pol. Apakaro) et. al. (2014) ได้วิจัยเรื่อง “พระธรรม ทายาท: เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเพื่อการพัฒนาสังคม” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการทำงานของ เครือข่ายอดีตพระธรรมทายาทว่าส่วนหนึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาสังคมโดยมุ่งเน้นการทำงานที่ เผยแผ่พระพุทธศาสนาควบคู่กับการใช้หลักการพัฒนาชุมชนเพื่อการประยุกต์ให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชน ในพื้นที่ต่างๆ ของสังคมไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้บนหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนแนวทางการทำงาน ดังกล่าวมีการรวบรวมและแบ่งแยกการจัดการพัฒนาหลักสูตรออกเป็นหลักสูตรสำหรับการอบรมพระสงฆ์ที่ กลังศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหลักสูตรอบรมสำหรับสามเณร หลักสูตรอบรมสำหรับพระสงฆ์ทั่วไปและหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับการทำงานอย่างเป็นสุขสำหรับประชาชนโดย แต่ละหลักสูตรได้ยึดหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการสำคัญสำหรับการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อ วัตถุประสงค์หลักของแต่ละหลักสูตรต่อไป

กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน พบว่า กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน คือ ภาครัฐเป็นพลวัตหลักในการขับเคลื่อนเครือข่ายตามที่รัฐได้ประกาศให้สี่แยกรุ่งโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลกเป็นเขต พัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน โดยที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน และกระบวนการทำงาน ต้องมีการวางแผนการทำงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน ถูกต้องตาม กฎ ระเบียบ รวดเร็ว ที่ไม่ล่าช้า ทันทต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถให้ทุกหน่วยงานเข้าไป ตรวจสอบการทำงาน และประเมินผลการทำงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Asawathiratthanakun (2012) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการกลไกการบริหารและการ ขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาวด้านพลังงานหมุนเวียน แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพลังงานหมุนเวียนเพื่อชุมชน ดังนี้ 1) จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างเครือข่าย ภาควิชาพลังงานชุมชน 2) จัดงานมหกรรมพลังงานชุมชนภาคใต้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่าย ด้านการ บริหารจัดการข้อมูล การสร้างสัมพันธภาพ คือ รัฐต้องเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริม การมีส่วนร่วม ในทุกภาคส่วน เป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อระหว่างรัฐเอง ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชน ที่สำคัญต้อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน คำนึงถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม อันติงามที่สืบทอดกันมารุ่น

สู่รุ่นหรือตั้งแต่สมัยโบราณ 3) การสื่อสาร คือความใกล้ชิด ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร ผู้ที่ส่งสารต้องมีทักษะในการส่งสาร เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด อาจจด หรือบันทึก เพื่อไม่ให้ลืม โดยใช้อุปกรณ์การจด หรือบันทึกภาพบันทึกเสียง เก็บเอาไว้ และนำไปถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาลี้แยกอินโดจีน พบว่า ภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชน ทั้ง 3 ภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมมือกัน ซึ่งมีแนวทางการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับภาครัฐและเอกชน ซึ่งภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ลี้แยกอินโดจีน นอกจากการจัดงบประมาณเพื่อสร้างสาธารณูปโภคให้แก่จังหวัดพิษณุโลกในการรองรับการเปลี่ยนทางด้านการขนส่งระดับภูมิภาคแล้วนั้น ยังเป็นตัวกลางที่ต้องประสาน และเชื่อมต่อความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน โดยต้องอาศัยปัจจัยทั้งทางด้านทุนทางสังคม องค์กรชุมชน และเครือข่ายทางสังคม องค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน การที่ภาครัฐพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ Phra Mahasuthit Aphakaro (Opun). et al. (2013) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และเครือข่ายเพื่อการจัดการเชิงพื้นที่ให้เกิดพลังแห่งการพัฒนา ซึ่งรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการองค์กรของคณะสงฆ์นั้นอาจมีกระบวนการบริหารที่แตกต่างกันไปตามหลักการเป้าหมายและอัตลักษณ์ของคณะสงฆ์หรือตามโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยจะต้องมีบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลการสร้างประโยชน์และความสุขตามแนวพระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ลี้แยกอินโดจีน พบว่า กระบวนการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการค้าการลงทุน และโอกาสทางธุรกิจบริเวณพื้นที่ลี้แยกอินโดจีน มีองค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมที่จะใช้ในการพัฒนา เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ การดำเนินงานควรให้ผลได้อย่างต่อเนื่องระยะยาว ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาทักษะทางภาษาไม่ว่าจะเป็นจีนหรืออังกฤษ ต้องให้การสนับสนุนประชาชนในการพัฒนาทักษะทางภาษา ในเรื่องของการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในราคาที่ถูกหรือไม่เสียค่าใช้จ่าย การพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณลี้แยกอินโดจีนต้องมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ Logistics เป็นไปในลักษณะการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องเป็นแบบบูรณาการเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ส่งต่อกันอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และต้องเป็นแบบเชิงระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peters and Waterman (1982) ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนางค์กรที่มีประสิทธิภาพในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า องค์กรใน

อนาคตที่บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเทคนิคการจัดองค์กร ได้แก่

- 1) มุ่งเน้นการปฏิบัติ การทำงานองค์กรให้คล่องตัว การทดลองปฏิบัติและการทำระบบให้ง่าย
- 2) มีความใกล้ชิดกับลูกค้า บริการ คุณภาพ และความเชื่อมั่น รวมทั้งความเป็นนักหาช่องว่างและการฟังความเห็นของลูกค้า
- 3) มีความอิสระในการทำงานและความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการ
- 4) เพิ่มผลผลิตโดยอาศัยพนักงาน
- 5) สัมผัสกับงานอย่างใกล้ชิดและความเชื่อมั่นในคุณค่าเป็นแรงผลักดัน
- 6) ทำแต่ธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวเนื่อง
- 7) รูปแบบเรียบง่ายธรรมดา พนักงานอำนวยความสะดวกหรือส่วนกลางมีจำกัด สายงานที่จัดตามประเภทของสินค้าพร้อมกับได้กระจายอำนาจให้กับแต่ละสายงานอย่างเต็มที่
- 8) เข้มงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน การสื่อสารความแบบไม่มีพิธีรีตอง และการต้องคิดค้นสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ได้เปิดโอกาสให้พนักงานมีความอิสระในการทำงานอย่างเต็มที่ และได้ใช้สิ่งที่ผ่อนปรนไปให้กลับมาควบคุมการทำงานของพนักงานด้วยการมีวินัยในการทำงานด้วยตนเองแทน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปพัฒนาเป็นแนวทางกำหนดนโยบาย วางแผน และการตัดสินใจในระดับปฏิบัติ

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนควรสร้างระบบบูรณาการร่วมกัน และให้ความรู้ในการจัดการที่ถูกต้องแม่นยำแก่ประชาชนในเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การปฏิบัติงานต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการตรวจสอบและร่วมวางแผน

2.2 การจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

References

- Asawathiratthanakun, K. (2012). *Development of Management Mechanism and Driving Long-Term National Research Policy on Renewable Energy Participatory participation in southern provinces*. Songkhla: Thaksin University.

- Phra Mahasuthit Aphakaro (Opun). et al. (2013). *The Development of Management System and the Establishment of Buddhism Network in Thailand*. (Research Report). Office of Health Promotion Fund: Bangkok.
- Phra Ratchaworamuni (Pol. Apakaro) et al. (2014). *Driving the development of the Dharma their curriculum development*. Research Report. Bangkok: Faculty of Buddhism. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Pinprateep, P. (1997). *Phitsanulok 2020, Vision and Development Strategy for Indochina Intersection*. Phitsanulok: Study for Indochina Intersection Intersection Club.
- Thiwaphan. S. (2018). *National Salvage Strategy*. Phitsanulok: The Trakul Thai Printing Limited Partnership, 3rd edition.
- Peters, J. T., & Waterman, Jr. H. R. (1982). *Management*, 5th ed. Development Strategy for the effective organization in the future. USA: John Wiley & Sons.